

ДОБРИ ЖОТЕВ ХАЗАРТ

chitanka.info

През пролетна нощ под звезди затрептяли,
под лунния сребърен сърп,
аз спрях пред вратите на стария Дявол
и чукнах, приведен от скръб.

Посрещна ме тих и замислен, Мефисто
и още от къщния праг
с очи като никога пролетно чисти,
погледна в сърцето ми чак:
„Приятелю, мъка натегнала носиш!
Да, мъка, която аз сам,
носачът на тежката земна неволя,
навярно бих носил едвам“...
И Дяволът мълком диванът посочи.
Опря върху стола си гръб.
И почнах печалния разказ за мойта
до днес несподеляна скръб:

Аз имах приятел от детски години,
по-близък от брат и баща.
Пасяхме стадата със него двамина,
с богатство едно — бедността.
Пасяхме стадата и нейде, в душите,
дълбоко, в най-чистия кът,
зачена омраза към тия, които
живееха с нашата смърт.
Зачена омраза и буйни, и млади
повика ни страшния бой!
А в боя голям за човешката радост,
как силен, как смел беше той!

Аз имах приятел, с когото преминах
със пушки и блян през смъртта.
Но всичко предишно у него изстина
на сетния бой в пепелта.

Как стана така и защо, аз не зная!
Да, мъката само тежи!
Мефисто, ти мрака човешки дълбаеш,
Мефисто, прозри и кажи!

Безмълвният месец проблесна в стъклата
със синкаво-мъртви лъчи,
а вгледан през мен, Сатаната
присви разгневени очи.
Мефисто с гледци страховити прониза
душевната бездна и аз
усетих как той в дълбините ѝ слиза,
обжарван от огън и мраз.
Бе някакъв миг и след миг, смъртно бледен,
той стана и рече със страх:
„Поете, отровната истина гледай,
сам гледай това, що видях!“
И Демона вдигна ръка. Пламна пламък,
засъска, изви в колело
и зърнах в богата с отблясъци гама
събитие, вече било.

Над село на хълма скалист и намръщен
със моя приятел седим
и гледаме как в богаташката къща
сватбува хаджи Никодим.
Разлива се вино, пияни сватбари
с поклон благославят поред:
„Честито, Хаджийо, снахица и дари,
до друга година пък зет!“
Но както съм вгледан, усещам, че кротко
по рамото бутва ме той:
„Нощес на хаджи Никодима имота
сънувах, че станал е мой!“
А после настръхва: „Хаджийска антико,
все ти ли пари ще броиш?“
... „Очите му виж — Сатаната извика —

очите, очите му виж!“

*Погледнах и бризна ме зима,
и близна ме нейният мраз:
„Виж, той в нищетата поиска да има
и злато, и сила, и власт.
Към тия, които в богатство родени,
крадяха от вас радостта,
духът му роди не омраза свещена,
духът му роди завистта...“*

*И Дяволът спусна десница, пропъди
видяното в пустия мрак.
И без да ме гледа, закрачи прегърбен,
обгърнат от сребърен зрак.
Подухна ветреца, залюля отривисто
заспалите стари стъкла
и черният плащ на гърба на Мефисто
разпери две черни крила!*

*Прости, Сатана, но все пак не разбирам!
Та в него живя храбростта!
Нима завистта му е давала сила?
Кажете ми, нима завистта?
Мефисто пак вдигна ръка. Пламна пламък,
засъска, изви в колело
и пак във богата с отблясъци гама —
събитие, вече било.*

*По улици тесни вървят демонстранти
с изпъкнали скули от глад.
И вдигат се гневно червени плакати
и тътне тревожният град.
Над задух и пари тежат небосклони,
млад стачник на стачка зове,
в площади кръжат полицейски кордони
и бич по лицата снове.*

В настръхнала битка сред група другари
пак моят приятел и аз.
Най-храбрите в бой с побеснели стражари
отварят пътечка пред нас.
Тай тръсва коса и след тях към площада
се втурва разгърден и блед.
Но конник го удря отзад из засада —
залита и вика: „Напред!“

Да стане помагам му. Той ме поглежда:
„Удари ме лошо, боли! —
И бързо додава: — Веднъж да спечелим,
веднъж да спечелим, нали?“
А смелост, а сила от погледа блика.
„Да тръгваме, брат, що стоиш?“
„Очите му виж! — Сатаната извика. —
Очите, очите му виж!“
Погледнах и в същия миг се наведох
над плъзнала в мрак стръмнина.
По нея Мефисто без път ме поведе,
през мрак, към бездънни дъна:

„И тъй, завистта, най-отровна отрова,
обхвана го в своята власт.
И по мисли смътни набъбнаха в порив,
зъл порив — хазартната страст.
Бездънната, сляпата страст, що не знае
ни мярка, ни страх, ни покой.
Помами го тя срещу тях да играе
и лудо увлече се той.
И сетил очаквана лъвска печалба,
в ръцете му партия — коз.
А дълга и кървава беше играта,
играчът, цял воля и мощ,
че маса хазартна му стана борбата
за утро след дългата нощ.

Погледай, на алчните зеници в здрача
не ври храбростта на герой,
а рискът, безумният риск на играча,
че всичко заложил е той.
Заложил е той на безправните правото,
на честните — честния път,
заложил е той на безхлебните хляба,
на храбрите — храбрата смърт.
Заложил е щедро мечтите неясни
за хубав човешки живот,
заложил е той на хазартната маса
със жест капиталът-народ!“

Замая ме шемет: „Но аз чак от детство
навсякъде с него вървах!
Очите му гледах, делата, лицето!
Как нищо до днес не разбрах!“
„Единствен ли ти не разбрал си, поете?
Огрян от голяма зора,
той сам си повярва, че с истинност свети,
той себе си сам не разбра...“

Най-страшната мисъл във мен се промъкна
и аз като луд изкрещях:
„Мечтата, с която вървахме през кърви,
лъжса ли, лъжса ли е тя?!“
„Постой! Овладей се!“ — отвърна Мефисто,
прегърна ме топло и пак,
с очи като никога пролетно чисти,
погледна в сърцето ми чак:
Не вдигай ръка срещу слънцето ярко,
което в небето блести,
че има на пътя ти легнала сянка.
Не то е виновно, а ти!...

Погледнах смутен под очи Сатаната.
Той беше застанал до мен

*и рееше поглед навън в тъмнината,
така изведнъж вдъхновен.
Да, само в едничка секунда прераснал
от Демон в едно тържество,
той даваше образ на всичко прекрасно
и грееше цял в зарево.
Обвея ме радост и без да пошавна,
аз поглед в лицето му впах,
и вникнах в душата на стария Дявол
до край, до светая светих...
И мигом почувствал как расне в душата
на вярата живия кълн,
пристъпих на пръсти, открегнах вратата
и тихо излязох навън.*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.